ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҮЗДІКСІЗ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ТӘРБИЕ
ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

КОНЦЕПЦИЯ
ВОСПИТАНИЯ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Астана

Қазақстан Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы
Концепция воспитания в системе непрерывного образования Республики Казахстан

Қазақстан Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы Білім және ғылым Министрінің 2009 жылғы 16 қарашадағы № 521 бұйрығымен бекітіліп, Республиканың үздіксіз білім беру ұйымдарына ұсынылады.

Концепция воспитания в системе непрерывного образования Республики Казахстан утверждена приказом Министра образования и науки № 521 от 16 ноября 2009 года и рекомендовано организациям непрерывного образования Республики Казахстан.

КІРІСПЕ

Қазіргі заманғы қоғамда адамнан тек политехникалық білімді болуын талап етіп қана қоймай, жоғары деңгейдегі мәдениет пен ғылым мен техниканың түрлі салаларында терең мамандануын ғана емес қоғамда өмір сүріп тіршілік ете білуді талап етеді. Баланың тұлғалық дамуының негізгі параметрлері оның жалпы адамзаттық құндылықтарға бағытталуы, ізгілік, зиялылық, креативтілік,белсенділік, жеке басының намыс сезімі, ой-пікірдегі тәуелсіздік болып табылады. Осы қасиеттердің даму деңгейі тұлғаның әлеуметтік қалыптасу мен әлеуметтік біліктілігінің көрсеткіштері деп қарастыруға болады.

Білім беру жүйесінің басты міндеті – жеке тұлғаның ұлттық және жалпы адамзат-тық құндылықтар негізінде қалыптасуы мен дамуы және оның кәсіби жетілуі үшін қажетті жағдайлар жасау; баланың тәрбиелену, білім алу және жан-жақты қалыптасу, ана тілін, ұлттық салт дәстүрлерді сақтау, ақпараттану, ден-саулығын нығайту сияқты құқықтарын іске асыру болып табылады. Осы сияқты қасиеттерді білім алушылардың бойында қалыптастыру мен дамыту Қазақстан Республикасы білім беру жүйесінің маңызды міндеті ретінде қарастырылады.

Қазақстан Республикасының азаматы ретінде білім алушыларды тәрбилеудің тұтастығы жөніндегі мемлекет саясатының бағыты Қазақстан Республикасында этномәдени білім беру тұжырымдамасында, Қазақстан Республикасында оқушыларға құқықтық білім беру тұжырымдамасында, Қазақстан Республикасында білім беру саласындағы мемлекеттік жастар саясаты тұжырымдамасында, Қазақстан Республика-сында адамгершілік-жыныстық тәрбие беру тұжырымдамасында, Қазақстан Республи касында гуманитарлық білім беру тұжырымдамасында, Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарындағы тәрбиенің кешенді бағдарламасында, Қазақстан Республикасы азаматтарын патриотизмге тәрбиелеу бағдарламасында атап көрсетілген.

Қазақстан Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі Тәрбие тұжырымдамасы (бұдан былай Тұжырымдама) тәрбие саласындағы мемлекеттік жалпы стратегиялық саясаттың мақсаты мен міндетін, тәрбие мазмұнының негізгі бағыттарын және оларды іске асыру шарттарын айқындайтын құжат болып табылады.

ТӘРБИЕНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ: АНАЛИТИКАЛЫҚ ШОЛУ

Білім беру ұйымдарындағы тәрбиелік іс әрекетке осы заманғы көзқарастың ерекшелігі тәрбие үрдісіндегі жүйелілік және сол жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ететін факторлар мен шарттардың біртұтас жиынтығы болып табылады.

Нормативті-құқықтық базаға жасалған талдау «жеке тұлғаның еркін дамуы», «адам құқы», «жеке тұлғаның мүддесі» және т.б. ұғымдардың жан-жақты қолданылатындығын көрсетті. Осылайша тұжырымдап айту алдымен білім беру ұйымдарының бастапқы деңгейін демократия-ландыруға мүмкіндік береді. Басым құндылықтар ретінде дербес даму, өзін-өзі табысты көрсету және өзін-өзі анықтау ерекшеленеді.Білім берудің жаңа үлгісінде іскерлік сипат байқалып, өз бетінше үздіксіз білім алуға ұмтылуды қалыптастыруға және шығармашыық қабілетті дамытуға бағытталған. Соның негізінде балаларды және жастарды мектеп жасына дейінгі, орта білім беретін, орта кәсіби, жоғары кәсіби білім, қосымша білім берудің түрлі деңгейлерін қамтитын тәрбие жүйесі құрылуда.

Тәрбие үдерісі ғылыми-әдістемелермен қамтамасыз етіліп, Қазақстан Республика-сының білім беру ұйымдарында 2006-2011жылдарға арналған республикалық тәрбиенің кешенді бағдарламасы, сондай-ақ, білім беру ұйымдарының аймақтық деңгейінде тәрбие беру бағдарламасы жасалып, енгізілді; авторлық бағдарламалар дайындалуда; тәрбие үдерісінің тиімділігін бағалу мен жеке тұлғаның тәрбиелік деңгейінің өлшемдері жасалды.

Тәрбие үдерісін кадрлармен қамтамасыз ету жөніндегі жұмыс жүргізіліп келеді. Мектептердің, кәсіптік мектептер пен колледждің директордың тәрбие жұмысы

жөніндегі орынбасарлары, жоғары оқу орындарының тәрбие ісі жөніндегі проректорлары, сынып жетекшілері, педагогтар-ұйымдастырушылар, аға вожатыйлар, әлеуметтік педагогтар, педагог-психологтар, еңбек ақылы сынып тәрбиешілері, қосымша білім беру педагогтары мен әдіскерлер штат бірліктеріне енгізілді.

Қазақстан Республикасының бірқатар білім беру ұйымдарында нақты әлеуметтік-педагогикалық жағдайларды ескеретін педагогтар мен ата-аналардың, оқушылардың сұрыныстарына бағытталған тәрбие беру жүйесі құрылды және ол табысты қызмет көрсетіп келеді. Соның нәтижесінде жеке тұлғаға тәрбиелік ықпал жасаудың диапозоны кеңейді. Алайда, Республика аймақтарында тәрбие беру ісінде шешімі табылмаған көптеген проблемалар бар, оларға *мыналар кіреді:*

- тұлғаға қоғамдағы әлеуметтік жағдайлардан жаңа талаптар жүйесі туындауы;
- тәрбиенің мақсатын және басым бағыттарын белгілеуге мүмкіндік беретін нақты идеологиялық бағдар жеткіліксіздігі.
- қоғамның әлеуметтік жіктелуі, қоғамның кірістер бойынша күрт қарама-қайшылануы; халықтың кейбір бөлігінің еңбек етпей табылған молшылықты дәріптеуі зияндық, әлеуметтік әділеттікке сенбеушілік сезімдерін тудыруы;
- оқыту рөлінің жоғары бағаланып және қазақстандық жаңа ұрпақтың қалыптасуындағы тәрбие рөлінің толық бағаланбауы;
- педагогтардың жалпы адамзаттық және жалпы мемлекеттік құндылықтарға жауапкершілікпен қарауды қалыпқа келтіру әрекеттері үнемі тиімді бола бермеуі;
- әлеуметтік институт ретінде отбасының тәрбиелік рөлінің әлсіреуі;
- адам өмірін аса маңызды құндылық ретінде бағаламау, салауатты өмір салтын қалыптастыру дағдыларының толық қалыптаспауы;
- бұқаралық ақпараттар құралдарының жеке тұлғаны қалыптастырудағы кері ықпал етуі;
- тәрбиенің жаңа парадигмасын ғылыми-әдістемелік жағынан жеткіліксіз қамтамасыз етілуі;
- педагогтардың осы заманғы тәрбие технологияларын жеткіліксіз меңгеруі;
- балалар мен жастардың қоғамдық ұйымдарының тәрбиелік потенциалы тиімділігінің төмендігі;
- еңбек тәрбиесі мен кәсіби бағдар беру жүйесінің жоғалуы;
- балалар мен жастар қызығушылықтары бірлестіктер жүйесінің шектеулілігі (клубтар,үйірмелер, секциялар т.б.) және олардың іс-әрекеттерінің жеткіліксіздігі.

Жоғарыда көрсетілген проблемаларға сүйеніп, жас ұрпақтың тәрбиесі осы заманғы қоғамды дамытудың және еліміз қауіпсіздігінің негізін мен мемлекеттік саясатын құрай-тын басты стратегиялық міндеттер ретінде қаралуы тиіс.

Бүгінгі күні үздіксіз білім беру жүйесінде тәрбие мәселесінің жағдайына сай келетін білім алушыларды тәрбиелеудің жаңа тұжырымдамасын жасау қажеттілігі туып отыр. Тұжырымдама Қазақстандағы тәрбие саясатының Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасының Конституциясы, «Қазақстан Республикасындағы балалар құқықтары», Қазақстан Республикасының «Білім» туралы Заңы, Қазақстан Республикасының «Діни сенім бостандығы және діни бірлестіктер туралы», Қазақстан Республикасының «Неке және отбасы» Заңы, Қазақстан Республикасының «Кәмелетке толмағандар арасында құқық бұзушылықтың алдын алу және бақылаусыздық пен панасыздықтың алдын алу» Заңы, Қазақстан Республикасының «Отбасы үлгісіндегі балалар ауылы және жасөспірімдер үйлері» туралы Заңы, Қазақстан Республикасының Азаматтардың денсаулығын сақтау туралы Заңы, Қазақстан Республикасының «АҚТҚ ЖҚТБ - ның алдын алу » туралы

Заңы, Қазақстан Республикасының Темекі шегушіліктің алдын алу және оны шектеу туралы Заңы, Қазақстан Республикасының Заңы Азаматтардың денсаулығын сақтау туралы , Қазақстан Республикасы дамуының 2010 жылға арналған Стратегиялық жоспары, 2015 жылға арналған Қазақстан Республикасында білім беруді дамыту Тұжырымдамасы анықтаған негізгі қағидаларын дамытады және т.б. Тұжырымдама тәрбиенің жалпыұлттық басымдылық екендігін айқындайды. Ұсынылып отырған тәрбие Тұжырымдамасы білім беру ұйымдарын біріңғай жүйелі басқарудың құрамдыжүйесінің элементі болады.Осы дайындалған Тұжырымдамаға сәйкес оны іске асыру жоспары әзірленеді.

Тұжырымдама құрылымы:

1. Кіріспе.
2 Тәрбиенің қазіргі жағдайы: Аналитикалық шолу.
3. Тәрбие құндылықтары.
4. Тұжырымдаманың мақсаты мен міндеттері.
5. Тәрбие үдерісін ұйымдастыру ұстанымдары және методологиялық негізі
6. Тәрбиенің мақсаты, міндеттері, мазмұны.
7. Тұжырымдаманы іске асыру шарттары.
8. Тұжырымдаманы іске асырудан күтілетін нәтижелер.
9. Сөздік.

ТӘРБИЕ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ

Құндылық – көпшілік адамдар мақұлдайтын және ортақтасатын жақсылық, әділетттілік, патриотизм деп бағалайтын жеке тұлға үшін қоғамдық-мәнді әлеуметтік бірлік, қоғам, тұтас материалдық, әлеуметтік объектілер. Ол барлық адамдарға эталон, идеал болып қызмет етеді, оларды құруға педгогикалық үдеріс бағытталған.

Адам – абсолютті құндылық, жоғары субстанция, «барлық танымның өлшемі». Біздің мемлекетіміздің ең жоғары құндылығы – адам, оның өмірі, құқығы және бостандығы. Қазргі жағдайда адам дамуы зерттеу объектісі ретінде ғана емес, алдымен, аса маңызды мәдени үлгілер жасаушы және өзінің ынтасымен шығармашылыққа ұмтылушы, шығармашылық және таным субъектісі ретінде ұсынылады.

Отбасы – болашақ жеке тұлғаның негізі қаланатын қоғамның бастауыш құрылым бірлігі, баланың алғашқы ұжымы, оның табиғи даму ортасы. Екі адамның некелесуіне қарап отбасы құрылды деп қарау қате пікір, бала дүниеге келген күннен бастап отбасы құрылады.

Отан, туған өлке – тағдыр берген, ата-бабасынан қалған, өз халқының мәдени, рухани мұрасымен, оның өткен тарихымен байланыстыратын әр адамның теңдесіз, бірегей туған жері.

Денсаулық, салауатты өмір салты – бақытты, үбірлі өмірдің міндетті шарты; өзінің денсаулығына жауапкершілікпен қарау адамның ішкі табиғи қажеттілігі болуы тиіс. Елбасының «Қазақстан – 2030» Қазақстан халқына Жолдауында – денсаулық республиканың стратегиялық дамуының ұзақ мерзімді басымдықтарының бірі болып танылады.

Еңбек – адам болмысының негізі, «адам өмірінің мәңгілік табиғи шарты». Рухтанған, саналы, шығармашылық еңбек – адамның табиғи қасиетінің анағұрлым табиғи көрінісі.

Білім – әрбір жеке тұлғаның және әлеуметтік прогрестің дамуына қажетті шарт. Оқудың нәтижесі – білім. Білімнің тәрбиелік мәні жеке бастың қамында емес, мақсатқа жетудің құралы.

Мәдени мұра – барлық адамзаттың және әр халықтың рухани және материалдық өмір саласындағы орасан зор байлығы. Нағыз мәдениет өзіне мәңгі бақи шындықты, мейрімділікті және әсемдікті біріктіреді.

Тіл – адамдардың негізгі қарым-қатынас құралы, аса маңызды әлеуметтік-мәдени құндылықтардың бірі.

Достық – өзара сыйластық қарым-қатынастағы дербес, еркін таңдау. Достық адалдық және өзара көмек беруді ғана емес, сонымен қатар, ішкі үйлесімділікті, ашық-жарқындықты, сенімді және махаббатты айғақтайды. Біз досымызды alter ego (басқаша Мен) деп атауымыздың мәні бекер емес.

ТҰЖЫРЫМДАМАНЫҢ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Мақсат – жас ұрпақтың тәрбиесіне біріңғайкөзқарас қалыптастыру, Қазақстан Республикасында балалар мен жастарға тәрбие беру міндеттерін шешудегі тәрбие үдерістеріне барлық субъектілердің іс-қимылдарын келістіру және сабақтастықты қамтамасыз ету.

Міндеттер:

- жас ұрпақты тәрбиелеудің әлеуметтік маңызы мен болашағын қоғамның түсінуін актуалдандыру;
- тәрбие міндеттерін жүзеге асыруда интеллектуалдық, ұйымдастыру-шылық-педагогикалық, кадрлық, экономикалық, әдісте-мелік және т.б. ресурстарды шоғырландыру;
- балалар мен жас өспірімдердің және жастардың түрлі әлеуметтік топтармен өзара қарым-қатынасты реттеуінде жауапты шешім қабылдай алатын және өзіне жетекшілік рөл ала білетін, дербес жеке тұлға ретінде ашық ақпараттық, білікті, іскерлік және коммуникативтік әлеуметтік кеңістік құруды ұйымдастыру;
- жас ұрпақтың өзінің рухани - адамгершілік, инттеллектуалдық, өмірі мен өз денсаулықтары мен аман-есендігі үшін әлеуметтік құзыреттілік пен жауапкершілігін көтеруді ұйымдастыруға жағдай жасау;
- жас қазақстандықтарды толераттылық құндылықтар, келісімділік пен ұлтаралық қатынас мәдениеті негізінде тәрбиелеу;
- балалар мен жастардың қоршаған ортаға, қоғамға, табиғатқа оң көз-қарасын қалыптастыруға мүмкіндік туғызу, әлеуметтік-педагогикалық жағдай жасау;
- өмір бойы білімін арттыруына, кәсіби қалыптасуына және өзін-өзі табысты көрсетуіне қажетті жағдай жасау.

ТӘРБИЕЛЕУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Көзқарас – ол білім беретін мекемелер ұстазының немесе басшысының педаго-гикалық қызметтеріндегі белігілі бір өзара байланысты түсіну, идеялар мен тәсілдер жиынтығын қолдануға ниеттенген іс-әрекеттерін жүзеге асыруда алатын бағыты.

Антропологиялық көзқарас тәрбиеленушілерді бірегей және тұтас жеке тұлға ретінде қарап, адам туралы білім кешенінде кең көлемді есеп жүргізуге бағыттайды.

Тұлғаға бағытталған көзқарасы – тәрбиеленушінің өзара байланыстағы түсініктер, идеялар және іс-әрекет тәсілдерін қамтамасыз ету мен өзін-өзі тану, дербестігін құру және өзін-өзі табысты көрсету үдерістер жүйесін қолдау, оның қайталанбас жеке тұлғалық дамыту арқылы педагогикалық қызметтегі әдіснамалық байланыс.

Тәрбиедегі әрекетшіл көзқарас – жеке тұлғаның бірлігі оның әрекетшілдігінде екендігі туралы көріністен туындайды. Бұл бірліктің көп үлгілі формадағы қызметі жеке тұлғаның құрылымына тікелей және жанама түрде өзгеріс жасаудан байқалады; жеке тұлға өз кезегінде бір мезгілде тікелей және жанама түрде дербес даму сұранысын өтейтін барабар қызметтің түрлері мен формаларын жүзеге асырады.

Кешенді көзқарас – тәрбиеге кешенді көзқарастың мәні бірлікті, әртүрлі кешендердің тұтастығын қамтамасыз етуді құрайды, соңғы нәтижеге себепші болатын -жеке тұлғаның жан-жақты даму үндестігі дәрежесіне ие болады.

Аксиологиялық көзқарас – санадан «беретін» және адамның әлемге, адамдарға, өзіне қатысты әмбебап жалпы адамзаттық құндылықты қамтиды; табиғатпен, әлеуметпен, мәдениетпен барлық өтіп жатқан қарым-қатынасындағы жеке тұлғалық мәндерді тәрбиелеуде білім алушы өз білімінің, өмірінің мәніне ие болуына бағытталған.

Амбивалентті көзқараста алғашқыда екі жақтың бір-біріне қайшылықтарын жоятын, оларды есепке алу негізінде педагогикалық құбылыстар мен үдерістерді қарастыру көзделеді.

Жүйелі көзқарас объектіні күрделі, оны құрайтын бөліктерді жинақтауға болмайтын және иерархиялық құрылым ретінде қарастыруды көздейді және жүйе жасаушы факторларды анықтауды, сыртқы байланысты талдауды мөлшерлейді.

Синергетикалық көзқарас тәрбиені тура себеп-салдарлық тәуелділікке негіздемей, тек, біркелкі емес түрде өтетін үдеріс ретінде қарастырады; маңызды дәрежеде өзін-өзі ұйымдастыратын, көптеген ішкі және сыртқы ықпалдарға себепші болатын: заңдылық пен кездейсоқ, болжамдық пен стихиялық, реттелген және ұйқы-тұйқы үдеріс.

Орта көзқарасы тәрбиешілерді жеке тұлғаны дамыту үдерісін жағдайға және ортаның сипаттамасына тәуелді қарастыруға бағыттайды.

ТӘРБИЕ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ:

Тәрбие қағидасы – тәрбиешілер міндетті түрде сақтайтын, тәрбиені ұйымдасытру-дың аса маңызды ережелері, бастапқы ережесі.

Табиғилылық қағидасы тәрбие табиғи және әлеуметтік-мәдени үдерістердің өзара байланысының ғылыми түсінігіне және балаларды тәрбиелеуде олардың жеке тұлғалық және жас ерекшеліктерін ескерудің қажеттігіне негізделеді.

Мәдени сәйкестілік қағидасы тәрбие жалпы адамзаттық құндылықтарға негізделетіндігін, жалпы адамзаттық құндылықтарға сай дәстүрлер мен ұлттық мәдени нормаларға және аймақтық ерекшеліктерге сәйкес құрылады.

Мақстаттылық қағидасы мақсатты талаптың айқындығын, ұжымдық сұранысқа нақты есеп жасауды, тәрбие қызметінің басты түрлерін дұрыс таңдауды қарастырады.

Гуманистік бағыт қағидасы әрбір жеке тұлғаға құрметпен қарайтын, оның бостандығын және әлеуметтік құқын мойындайтын гуманистік идеяны және бағытты бірінші орынға қояды; педагогтың білім алушыларға және тәрбиешілерге өздерін-өздері дамытуға жауапкершілікті субъекті ретінде қарауын, сондай-ақ, субъектінің-субъектіге көңіл бөледі.

Этникалық қағида этникалық мәдениет негізінде жалпы ұлттық мәдениеттің гүлденуіне ықпал жасайтын мәдниет жасаушы ортаны қалыптастыруды, азаматтық келісім және үйлесімдікке, қоғамдық қатынаста табысқа жетуді қарастырады.

Бірлік талабы мен сабақтастықты қамтамасыз ету қағидасы – мұғалімдердің мектеппен, мектептен тыс мекемелермен, отбасымен достастығын құру, тұлға дамуының барлық сатыларында тәрбие сапасын көтеру.

Тәрбиенің үздіксіздік қағидасы жеке тұлға ғұмырының барлық кезеңдерінде оның жан-жақты дамуын болжайды: оның шығармашылық әлеуетінің үдемелі баюын және күш-қуаты мен қабілетін толық пайдаланып, кәсіби шеберлігі мен мәдени өсуін мөлшерлейді.

Әлеуметтік өзара іс-әрекеттер тиімділігі қағидасы түрлі ұжымдардағы білім беру жүйесінде тәрбие жүргізуді болжайды және білім алушылардың қарым-қатынас сферасын кеңейтуге, әлеуметтік-мәдени конструкциялық үдерістерді дербес

анықтауға, барабар коммуникация жасауға жағдай туғызып, жалпы әлеуметтік бейімделуін, өзін-өзі көрсете білуін қалыптастырады.

Әлеуметтік барабар қағидасы ұйымдастырылатын тәрбие үдерісінің әлеуметтік ортаға тәрбие мазмұны мен тәсілдерінің сәйкестігін талап етеді. Тәрбиенің міндеттері нақты әлеуметтік-экономкалық жағдайларға бағытталады және балалардың әртүрлі әлеуметтік міндеттерді жүзеге асыруға болжамдық дайындығын қалыптастыруды мөлшерлейді.

Демократияландыру қағидасы тәрбиеші мен тәрбиеленушінің өзара іс-әрекеттеріне, педагогикалық бірлестікте, ынтымақтастыққа және бірлескен авторлыққа негізделген жүйені шамалайды. Ол сондай-ақ, педагогикалық басшылық, өзін-өзі басқару, бірлесіп басқару және жеке реттеу жүйесінің құрылымына кіретін өзара байланысты, өзара келісуді болжайды. Бұл қағида оқушыларды еркіндік, жеке адамгершілік рухында тәрбиелеуді қарастырады.

Вариативтілік қағидасы білім беру мекемелерінде жүзеге асырылатын кең таралымды, көп үлгідегі тәрбие бағдарламаларын мөлшерлейді, білім алушының жеке тұлғалық дамуының дербес траекториясын анықтауды көздейді.

ТӘРБИЕНІҢ МАҚСАТЫ, МІНДЕТТЕРІ, МАЗМҰНЫ

ТӘРБИЕНІҢ МАҚСАТЫ – үздіксіз білім беру жүйесінде мектеп жасына дейінгі балалардың, және білім алушылардың Қазақстан Республикасының азаматтары және патриоттары ретінде қалыптасуы мен өзін-өздері танытуларына, әлеуметтенуіне, болашақ мамандық иесі болып, кәсіби, интеллектуалды және әлеуметтік шығармашылыққа жетуіне оңтайлы жағдай жасау.

ТӘРБИЕНІҢ МІНДЕТТЕРІ:

- білім беру ұйымдарында денсаулығы зор, рухани дүниесі бай, адамгершілікті, тәуелсіз жеке тұлғаны қалыптастыруға ықпал ететін тәрбие жүйесін құру және дамыту;
- балалар мен жастарды азаматтылыққа, отансүйгіштікке, зиялылыққа, адам құқықтары мен бостандықтарын, мемлекеттік рәміздер мен ұлттық дәстүрлерді сыйлауға тәрбиелеу;
- өзінің және қоғамның, болашақ ұрпақ алдында әлеуметтік, табиғи және мәдени ортадағы өз іс-әрекетінің нәтижесі үшін жауапкершілікті сезінуде гумманистік дүниетанымды қалыптастыру;
- мемлекеттік тілді және басқа тілдерді үйрену арқылы балалар мен жастардың әлем және ұлттық мәдениетті игерулеріне, Қазақстан халықтарының дәстүрлері мен мәдениетін зерттеуіне және қабылдауына жағдай жасау;
- жеке тұлғаның өзін -өзі іс жүзінде көрсетуі мен ары қарай дамуына ықпал етуде білім беру ұйымдары жағдайында жастар мен балалардың танымдық қызығушылығын, олардың шығармашылық қабілеттерін, жалпы білімге икемділігін, өзін- өзі тану мен өздігінен білім алу дағдыларын, әлеуметтенуін барынша дамыту бейімділігін қалыптастыру;
- қазіргі заманғы қоғамдық өмірге және тиімді кәсіби іс-әрекет пен жеке басының және әлеуметтік кәсіби тұрғыда үздіксіз пісіп жетілуіне қажетті маңызды тұлғалық және кәсіби сапаларын қалыптастыру;
- қоғамда орнықты қалыптасқан дәстүрлер негізінде этникалық және діни толеранттылықты тәрбиелеу;
- балалар мен жастардың бойында Қазақстанға сырттан енуші этнодіни экстремизм мен түрлі радикалды ағымдарға қарсы әрекет ете алатын дағдылар қалыптастыру;
- отбасылық тәрбие жүйесін қайта жандандыру және отбасын білім беру мекемелерінің тәрбие жүйесіне араластыру.

Тәрбие мақсаттары мен тәрбие жұмысының міндеттері білім беру үдерісінде, сабақтан тыс уақытта және білім алушылардың бос уақытында жүзеге асырылады.

ТӘРБИЕНІҢ МАЗМҰНЫ

Білім берудің жаңа моделіне өту жағдайында және тәрбиенің білім беру үдерісіндегі рөлінің өсуіне байланысыты тәрбие мазмұнын қайта бағдарлау даму заңдылығы болып табылады. Қазір білім беру үдерісінде жеке тұлғаның рухани-адамгершілік дамуына үлкен мән беріліп отыруына орай, адамгершілікке тәрбиелеу мен рухани жағынан қалыптасуы барлық тәрбие үдерісінің өзегі болып отыр.

Тәрбиенің мазмұны оның мақсатттары мен міндеттері арқылы анықталады және ол қоғамдық дамудың бағыты мен мазмұнына заңды тұрғыда тәуелді болады. Тәрбие мазмұны адам тұлғасының гуманистік құндылықтар жүйесін игеру негізінде қалыптасуын, оның барлық мәндік сферасының дамуын қамтамасыз етуге жұмылдырады.

Сонымен бірге, тәрбиеге әлеуметтік-рөлдік көзқарас тұрғысында адам көптеген әлеуметтік жүйенің компоненті болып саналады: отбасы, ұжым, кәсіби топ, этнос, қоғам және т.б. Сондықтан, тәрбие мазмұны құндылық қарым-қатынас жүйесімен: өзіне, өзінің отбасына, мектепке, қоршаған ортаға, Отанына, Жер әлеміне, сондай-ақ, әлеуметтік рөл жүйесімен де сәйкестенеді: адам, дос, ұл (қыз), құқық қорғаушы, аға (қарындас) патриот, немере (немере қыз), азамат, туыс, қорғаушы, оқушы, ұлттық мәдениетті қорғаушы және жасаушы, ұжым, топ мүшесі, көш басшы, еңбекші, иегер, әлем азаматы, қалалық (ауылдық), бейбітшілік орнықтырушы, көрші, эколог, бірлестіктің, топтың, этнос мүшесі.

ТӘРБИЕНІҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ

Тәрбиенің қойған мақсатынан және одан туындайтын міндеттерге сүйене отырып тәрбие жұмысының мынадай *б а ғ ы т т а р ы* айқындалады:

- *Азаматтық-патриоттық, құқықтық және полимәдениеттік тәрбие* гуманизмге, қазақ халқының тарихы мен салтын, тілін сүю және құрметтеуге, оның таңдаулы дәстүрлерін сақтауға және оны дамытуға, Қазақстанның басқа халықтарының мәдениетін зерттеу және игеруге негізделген азаматтық ұстанымды және патриоттық сананы, құқықтық және полимәдениетті, қалыптасқан ұлттық өзіндік сананы, ұлт аралық мәдени қарым-қатынасты, әлеуметтік және діни төзімділікті қалыптастыруы тиіс. Қазіргі жағдайда тәрбиеленуші-лердің құқықтық санасын, олардың балалар мен жастар ортасында құқық бұзушыларға қарсы тұруға дайындығын қалыптастыру аса маңызды мәселе. Балалар мен жастардың азаматтық патриоттық, құқықтық мәдениетінің әлеуметтік мәртебесін көтеру әрі азаматтық патриоттық, құқықтық тәрбие бойынша ғылыми негізделген саясат жүргізу; білім беру ұйымдарында азаматтық құқықтық, патриоттық тәрбие беруде мазмұны мен әдіс тәсілдер мен оқу тәрбие құрылымының өзара іс әрекеттестік негізінде деңгейін көтеру;
- *Рухани-адамгершілік тәрбиесі* өзіндік сананы дамытуға жағдай жасауды, жеке тұлғаның әдеп ұстанымын, оның қоғам өмірінің нормалары мен дәстүрлерімен келістірілетін моральдік қасиеттерін және бағдарларын қалыптастыруды болжайды. Рухани адамгершілік құндылықтар мен білім жүйесін дамытып қалыптастыру; Кәсіптік және адамгершілік әдептерге байланысты білімдерді оқу, өндірістік және қоғамдық іс әрекеттерде іске асыру;
- *Отбасы тәрбиесі* адамдар арасындағы оңтайлы және эмоцияналды көңіл-күй қарым-қатынасы арқылы адамгершілік, рухани және гуманитарлық құндылықтарға басымдық беруде әлеуметтік-тарихи тәжірибені таратудың анықтаушы құрамдас бөлігі болып саналады. Қазақстандық қоғамның жалпы сұранысы және халық дәстүрлері, әлемдік және ұлттық мәдениет негізінде

құрылған балалар мен жастарды жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарға бағдарлау бірінші қатарға қойылады. Тәрбиеленушілердің санасында дәстүрлі ұлттық және моралдық құндылықтар жандандыру отбасы негізінде қалыптастыруды ұялату.

● *Өзін-өзі тану мен өзін-өзі дамыту қажеттілігін қалыптастыру.* Өзін-өзі тану жастарға қоршаған ортаны түсінуге, оған өзінің қатыстылығын саналы сезінуге, қоршаған ортаға өзінің көзқарасын жалпы адамзаттық құндылық ұстанымында жүйелеу, өзінің өмірлік ұстанымын анықтауға көмек беру үшін қажет. Өз өзін-өзі тану өзін дамытудың, жеке тұлғаның дербес белсенділік көрсетуінің, өзінің қабілеті мен әлеуеттік мүмкіндігін ашудың қажетті шарты болып табылады. Адам – адам, адам - қоғам, адам - техника, адам - табиғат жүйесіне терең білім қалыптастыру; Өзін-өзі тану нәтижесінде адам өзінің дербес өсу және өзін-өзі жетілу қабілетіне ие болады. Сөйтіп, адам толысуын, өмір рахаты мен оның мәнін жете түсінеді.

● *Әлеуметтік-мәнді және жеке қасиеттерін қалыптастыру* тұлғалық қасиет (әлеуметтік бейімділік, әлеуметтік белсенділік, әлеуметтік тұрақтылық) әлеуметтік қарым-қатынас жүйесінде өзіне тән тәртіп стилі, шығармашылық пен дербестікті дамытуға, қоғамдағы өзгерістерден дереу және тең әсер алу, белсенді өмір ұстанымында болуға ықпал жасайды.

● *Коммуникативті мәдениетті қалыптастыру* тәртіп қағидасын анықтайды, құндылықтар жүйесін, иделдарды, нормаларды айшық-тайды және шығармашылық қызметте өзінің дербестігін көрсетуде қарым-қатынасты ұйымдастыруға, байланысты орнатуға, оларды дамытуға, келісуге, тәртіпке келтіруге және түзетуге көмек береді.

● *Экологиялық тәрбие* адамның бойына табиғатқа әдепті көзқарас-тың және оған қарым-қатынастың қалыптасуы мен дамуын, табиғи ресурстардың жағдайына жеке жауапкершілік сезімін және адамдардың олармен парасатты іс-әркеттерін болжайды. Экологиялық тәрбиенің негізі алдымен, қоршаған ортаны және халықтың денсаулығын қорғауды, елімізде экологиялық жағдай туралы халықты ақпаратпен қамтамасыз етуді көздейді.

● *Эстетикалық тәрбие* рухани - адамгершілік құндылықтарды әсемдік арқылы, көркем мәдениет арқылы, халықтар мен дәуірдің әлемдік көркем құндылықтары арқылы, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарын зерделеу арқылы қалыптастыруды көздейді. Адам бойында қазіргі кезең дамуының маңызды міндеттері болып саналатын өнер құралдары арқылы анағұрлым жоғары сана-сезім, тұжырымдамалы ойлауға қабілет, әлемді тұтас бағамдай білетін, өзінің дербес шығармашылық қызметімен әлемдік құндылықтар туралы танымын толық іске асыратын, ұжымда жұмыс істеуге бейімді, мәдениет әлемінде және адамдармен қарым-қатынаста қалыптастыру.

● *Дене тәрбиесі мен салауатты өмір салтын және денсаулық қорғаушы орта қалыптастыру* жастардың бойына психикалық тұрақтылықты және тиімді кәсіби қызмет қажеттілігін қамтамасыз ететін салауатты өмір салтын дарыту мен жеке тұлғалық сапаны қалыптастыру мақсатын қояды. Оны іске асыруға алдын алушылық білімі кіреді. Салауатты өмір салтын қалыптастыру адам ағзасының мүмкіндіктерін, оның қызметінің ерекшеліктерін болжау, адамның физикалық, психикалық және рухани саулығының өзара байланысы, сондай-ақ, тәрбиелену-шілерді саналуан спорт түрлеріне тікелей қатыстыру жолымен ағартушылық және ақпараттық түсіндіруші жұмыс барысында жүзеге асырылады.

● *Еңбек және экономикалық тәрбие* балалардың, жас өспірімдердің, және жастардың өзіне-өзі қызмет көрсету шеберлігін және дағдыларын, еңбек қызметі-нің саналуан түрлеріне адалдықпен, шығармашылық және жауапкершілікпен қарап, ұжымда, топта жұмыс істей білу икемдігін қалыптастырады; адамның

жеке шеберлік, белсенді және болмысымен беріліп іс-әрекет жасау, қажетті ресурстарды жұмылдырып, істің мәнісін дұрыс бағалап, өз іс-әрекетінің қажетсіз қалмауына мән беріп, олардың түпкілікті тиімділігін тиянақтап жаңа өндіріс және қоғам жасауды көздейді. Жастардың бойында еңбектің ең бірінші өмірлік қажеттілік, өмірлік табыстарға жетудің басты тәсілі мен жоғары құндылық ретінде қалыптастыру.

●*Кәсіби-шығармашылық тәрбие* кәсіби және жеке құзыреттілік көзінің мәнін қалыптастыруды (арнайы, профилды, коммуникативті, әлеуметтік, интеллектуалды, ақпараттық, дербес) және т.б. қосымшаларын білуін, білім алушылардың дәстүрді және кәсіби қауымдастық құндылықтарын игеруін, ұжымдық мәдениет пен кәсіби әдеп нормаларын сақтауын болжайды.

● *Интеллектуальді мәдениетті дамыту* білім алушылардың белсенді ойлау қызметінің дамуын, негізгі құндылықтарды және осы заманғы ғылыми дүниетанымды қалыптастыру; олардың сана-сезімінің сенімді және қажетті біліммен толығуын, ақыл-ой қабілеті мен білімге құмарлығын дамыту.

ТҰЖЫРЫМДАМАНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУ ШАРТТАРЫ

Тұжырымдаманы жүзеге асырудың негізгі шарттары төмендегідей болып табылады:

- балалар мен жастар тәрбиесінің болашағын, саяси және әлеуметтік маңыздылығын өзектілендіру;
- интелектуалдық, педагогикалық ұйымдастырушылық, экономикалық әдістемелік және кадрлар және тағы басқа ресурстарды тәрбие міндеттерін жүзеге асыруда шоғырландыру;
- ашық ақпараттық, білім беру, коммуникативтік, әлеуметтік және тұлғалық кеңістікті құру, балалар мен жастардың жауапкершілікті және өз бетінше болу қажеттілігі үшін тәрбие ортасын қалыптастыру;
- тәрбиеленушілердің рухани, интелектуалдық және өз денсаулығы мен өмірі, әлеуметтік біліктілігі мен жауапкершілігін көтерудің ұйымдастырушылық жағдайларын жасау;
- балалар мен жастардың әлем және ұлттық мәдениетті игерулеріне толеранттылық, келісім және ұлтаралық мәдениет пен қарым қатынасты тәрбиелеу;
- қоғамға, қоршаған ортаға, табиғатқа позитивті көзқарас қалыптастыруға ықпал ететін әлеуметтік педагогикалық жағдай жасау;
- кәсіби бағдар мен тұлғаның өзін өзі іске асыруына және өз білімін үздіксіз жетілдіру қажеттілігіне жағдай жасау.

Тұжырымдаманы жүзеге асырудың негізгі ресурстары:

Нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету тәрбие үдерісі Қазақстан Республика-сының білім беру саласының нормативтік-құқықтық құжаттарына толық сәйкес келуі және онда туындайтын проблемаларды шешу мақсатында қайтарымды байланыс қамтылады.

Ақпараттық қамтамасыз ету – заманауи ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану, мектеп және жоғары оқу орындары ішілік БАҚ-тар, тәрбие мәселелері бойынша баспа қызметін пайдалану және т.б.

Ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету ғылыми-әдістемелік кешендерді жасау, вариативті бағдарламалар, тәрбиелік және ақпараттық технологияларды енгізу, педагогикалық кадрлардың кәсіби шеберлігін көтеру және қайта даярлау жұмыстары жүзеге асырылады. Тәрбие үдерісін ұйымдастырудың таңдаулы тәжірибелерін кең тарату, зерттеу және анықтау; тәрбие жұмысында және оларды ұйымдастыруда да жаңа технологияларды игеру; адамның рухани әлемінің қалыптасуын қамтамасыз етуге қызмет көрсететін тәрбиенің мәдени сәйкестілігіне бірізді бағдар алу қамтылады.

Ұйымдастырушылық-басқарушылықты қамтамасыз ету білім беру ұйымдарында және олардың құрылымдарында тәрбие жұмыстарын қолайлы жоспарлау негізінде тиімді тәрбие жұмысын ұйымдастыруға және олардың жұмыстарын үйлестіруге жағдай жасау; негізгі және қосымша білім беру мазмұнын интеграциялау, толассыз зерттеу, тиімді жұмыстарды қорыту және кең тарату, тәрбие үдерісіне мониторинг жасау.

Матриалдық-техникалық қамтамасыз ету тәрбие жұмысына қажетті материалдық, техникалық жағдай жасау, тәрбие жұмысын респуб-ликалық және жергілікті бюджеттен қаржыландыру, тәрбие үдерісіне қатысушыларды икемді ынталандыру жүйесін тиімді пайдалану қарастырылады.

Психологиялық-педагогикалық қолдау психикалық-педагогикалық түзетуді дамытуды қажетсінетін әртүрлі категорияларға қатысты балалар мен жастармен жүргізілетін жұмыстарды арттыруды (дарынды, тәуекелшіл топтардың өкілдері, шектелген мүмкіндіктегі балалар мен жастар) қамтиды.

Кадрлық қамтамасыз ету «әлеуметтік педагог», «қосымша білім беру педагогі», «балалар бос уақытын ұйымдастырушы менеджер» мамандықтарын классификаторға енгізуді; тәрбие жұмысымен шұғылданатын барлық категориядағы педагогикалық қызметкерлердің мамандықтарын көтеру және қайта даярлауды қамтамасыз етуді; сынып жетекшілерінің, кураторлардың, мектеп психологтары-ның, әлеуметтік педагогтардің («қиын» балалармен жұмыс жөніндегі, және т.б.) қызметтік міндеттерін нақты бөлуді; педагогикалық жоғарғы оқу орындары мен кәсіптік техникалық оқу орындарында «Тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі» кафедраларын жандандыру және педагогикалық колледждер оқушыларының, жоғары оқу орындары студенттерінің жазғы демалыстарын ұйымдастыруда педагогикалық практикадан өтуін қайта жаңғыртуды мөлшерлейді.

Барлық білім беру ұйымдарында (мектептерде, кәсіптік колледждер мен жоғары оқу орындарында) директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, тәрбие ісі жөніндегі проректор, топ кураторлары, сынып жетекшілер қызметтік міндет ендіріліп және олардың іс-әрекетін балалар мен жастардың қоғамдық ұйымдарының жұмысымен өзара іс-әрекет қимылын ұйымдастыруды қамтамасыз ету

ТҰЖЫРЫМДАМАНЫ ОРЫНДАУДАН КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕЛЕР

Қазақстан Республикасында тәрбие Тұжырымдамасын жүзеге асыру:

- тәрбиенің басымдығы мен маңызын қоғамның сезінуін, оның қоғамдағы мәртебесін нақты бекітеді;
- білім беру жүйесінің барлық деңгейінде тәрбиенің үздіксіздігін және сабақтас-тығын қамтамасыз етеді;
- балалардың, жас өспірімдердің және жастардың тәрбиелілігін жоғары деңгейіне жеткізеді;
- салауатты өмір салтын норма ретінде бекітеді;
- қоғамның рухани және адамгершілік деңгейі жоғарылайды;
- барлық деңгейлі білім беру ұйымдарында қолданыстағы өзін-өзі дамытушы тәрбие жүйелерін қамтамасыз етеді.

Тұжырымдаманы іске асыру барысында жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтар негізінде тиімді жүзеге асатын тәрбиенің қахзақстандық үлгісі құрылады.

СӨЗДІК

Тәрбие – қойылған мақсатқа жетуге бағытталған тәрбиешілер мен тәрбиеленушілердің өзара тиімді іс-әрекеттері (достастық).

Тәрбиелік үдеріс – ол өзіндік даму, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі іске асыруға бағыттау мақсатында .педагогтар мен балалардың өзара іс-әрекеттері.

Тәрбие жұмысы – ол анағұрлым толық өзіндік дамуы мен өзін-өзі табысты көрсету мақсатында ересектер мен балалардың бірлескен тіршілік әрекеттерін ұйымдастыру жөнінде мақсатты бағытталған қызмет.

Тәрбиелік жүйе – 1) тәрбиенің негізгі компоненттерінің өзара іс-қимылдары үдерісінде туындайтын (мақсаттар, субъектілер, олардың қызметі, пікірлесу, қарым-қатынас, материалдық база) және ұжымдық өмір бейнесі ретінде интегративті сипаттамалар мен оның психологиялық жағдайы қамтылған тұтас әлеуметтік организм; 2) өзінің басты қызметі – тәрбиеге қатысты ретке келтірілген ашық әлеуметтік-педагогикалық және психологиялық-педагогикалық жүйе.

Қосымша білім беру – білім алушылардың білім алу үдерісінде сұраныстарын жан-жақты қанағаттандыру мақсатында жүзеге асырылатын тәрбие және оқу үдерісі Қосымша білім беруді ұйымдастыру тұлғаның жеке дамуына, кәсіби шеберлігін анықтауына, балалардың шығармашылық еңбекке бейімделуіне, олардың қабілеттерін көрсете білуіне, қоғамдық өмірге бейімделуіне, азаматтық өзіндік санасын қалыптастыруына барлық жағдайды жасайды.

Қазіргі заманғы тәрбиеші – ол саясаттың, нарықтық педагогикаға үстемдік етуіне жол бермеу үшін тәрбиенің жаңа әлеуметтік-экономикалық шартын педагогикалық негізде ойлай білуге, нарықтық қатынастың келу салдарын, жаңа үрдістерді педагоги-калық мақсат ұстанымында бағалауға, педагогикалық іс-әрекеттің баламаларын салыстыруға, олардың ықтимал-ды мүмкіндіктерін болжауға қабілетті, талдау мен өзін-өзі бақылау тәсілдерін меңгерген кәсіби шебер.

Тәрбие қағидасы – тәрбиешілер міндетті түрде сақтайтын, тәрбиені ұйымдасытру-дың аса маңызды ережелері, бастапқы ережесі.

Өзін-өзі тәрбиелеу – субъективтік мақсатта жеке тұлғаның мүдде-сінде мақсатты түрде құрылатын және оның қасиеті мен қабілетінің дамуын саналы басқаратын үдеріс.

Өзін-өзі басқару – оқушылардың және студенттердің шығармашылық потенциалын ашуға, олардың өзін-өзі табысты көрсетуге мүмкіндік беретін өзін-өзі ұйымдастырудың тәсілі.

Әлеуметтену – адамның өмір бойы дамуы мен қалыптасуындағы әлеуметтік нормалар мен мәдени құндылықтарды меңгеру үдерісінде қоршаған ортамен өзара іс-қимыл, сондай-ақ, өзі өмір сүретін қоғамда өзін-өзі дамыту және өзін-өзі табысты көрсету.

Әлеуметтік белсенділік – адамның әлеуметтік қарым-қатынас жағ-дайындағы іс-әрекетті жүзеге асыратын дайындығы.

Өзіндік сана-сезім – әлеуметтік қарым-қатынасына, сұранысына, мотивіне, мәніне тән индивидтің өзі туралы сезіну және уайымдау жүйе-сінде пайда болатын жоғарғы сана.

Толеранттылық – сезгіштіктің олардың қайталанушы әсерлер нәтижесінің төмендеуі салдарынан фрустаторлар мен стрессорларға психологиялық тұрақтылық, төзімділік, шыдамдылық.

ВВЕДЕНИЕ

Современное казахстанское общество требует от человека не только политехнизма знаний, высокого культурного уровня, глубокой специализации в различных областях науки и техники, но и умения жить, сосуществовать в обществе. Основными параметрами личностного развития ребенка можно считать его ориентацию на общечеловеческие ценности, гуманизм, интеллигентность, креативность, активность, чувство собственного достоинства, независимость в суждениях. Уровень развития этих качеств можно рассматривать как показатели сформированности социальной компетентности и социального становления личности.

Главная задача системы образования – создание необходимых условий для формирования, развития и профессионального становления личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей; реализация прав ребенка на воспитание, образование и всестороннее развитие, сохранение родного языка, культуры, национальных обычаев и традиций, на информированность, укрепление здоровья.

Создание условий для формирования и развития этих качеств все чаще рассматривается как важнейшая задача системы образования Республики Казахстан.

Направленность государственной политики на целостность воспитания учащегося как гражданина Республики Казахстан и обеспечение его конституционных прав нашли отражение в Концепции этнокультурного образования в Республике Казахстан, Концепции правового обучения учащейся молодежи в Республике Казахстан, Концепции государственной молодежной политики в области образования Республике Казахстан, Концепции по нравственно-половому воспитанию в Республике Казахстан, Концепции гуманитарного образования в Республике Казахстан, Комплексной программе воспитания в организациях образования Республики Казахстан Государственной программе патриотического воспитания граждан Республике Казахстан и др.

Концепция воспитания в системе непрерывного образования Республики Казахстан (далее - Концепция) является документом, определяющим общую стратегию, цель и задачи государственной политики в сфере воспитания, содержание и технологию воспитания, основные направления и условия их реализации.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ВОСПИТАНИЯ: АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР

Особенностью современного подхода к оценке воспитательной деятельности организаций образования является системное видение процесса воспитания и выделение целостного комплекса необходимых условий и факторов, обеспечивающих эффективность этой работы.

Анализ нормативно-правовой базы показал широкое использование понятий «развитие личности», «права человека», «интересы личности» и других. Данные формулировки предполагают демократизацию, прежде всего, на первичном уровне организаций образования. Как приоритетные ценности выделяются индивидуальное саморазвитие, успешная самореализация и самоопределение.

Новая модель образования носит деятельностный характер, направлена на формирование стремления к самостоятельному непрерывному образованию и развитие творческих способностей. На ее основе строится система воспитания детей и молодежи, охватывающая различные уровни образования: дошкольное, общее среднее, техническое и профессиональное, послесреднее высшее послевузовское, дополнительное. Осуществляется научно-методическое обеспечение воспитательного процесса: разработаны и внедряются программы воспитания, как на уровне республики - Комплексная программа воспитания в организациях образования Республики Казахстан на 2006-2011 годы, - так и на региональном уровне, в организациях образования; создаются авторские программы; разрабатываются критерии оценки эффективности воспитательного процесса и уровня воспитанности личности.

Ведется работа по кадровому обеспечению воспитательного процесса. Введены штатные единицы заместителей директоров по воспитательной работе школ, профлицеев, колледжей, проректоров по воспитательной работе, классных руководителей, педагогов-организаторов, старших вожатых, социальных педагогов, педагогов-психологов, освобожденных классных воспитателей, педагогов дополнительного образования, методистов, кураторов групп.

В ряде организаций образования Республики Казахстан созданы и успешно функционируют воспитательные системы, ориентированные на потребности учащихся, педагогов и родителей, учитывающие конкретные социально-педагогические условия, что позволяет расширить диапазон возможностей воспитательного воздействия на личность. Но в деле воспитания в регионах республики существует еще много проблем, в число которых входят:

- возникновение новой системы требований общества к личности, порожденных новыми социальными реалиями;
- недостаточная состоятельность идеологических ориентиров, позволяющие обозначить цель и приоритетные направления воспитания;
- социальное расслоение общества, демонстрация частью населения благосостояния, основанного не на трудовой деятельности, порождает чувство ущербности, неверия в социальную справедливость;
- переоценка роли образования и недооценка роли воспитания в становлении новых поколений казахстанцев;
- слабая эффективность деятельности педагогов по формированию обучающихся ответственного отношения к общечеловеческим и общегосударственным ценностям;
- ослабление воспитательной роли социального института семьи;
- недооценка человеческой жизни как важнейшей ценности, недостаточная сформированность навыков здорового образа жизни;
- негативное влияние средств массовой информации на формирование личности;
- недостаточное научно-методическое обеспечение новой парадигмы воспитания;
- недостаточное владение педагогами современными воспитательными технологиями;
- низкая эффективность воспитывающего потенциала детских общественных организаций;
- утрата системы трудового воспитания и профессиональной ориентации;
- ограниченность сети детских и молодежных объединений по интересам (клубов, кружков, секций и т.д.) и недостаточная эффективность их деятельности.

Исходя из вышеобозначенных проблем, следует рассматривать воспитание подрастающего поколения как одну из основных стратегических и приоритетных задач развития современного казахстанского общества, составляющую фундаментальную основу государственной политики.

Концепция развивает основные принципы воспитательной политики Казахстана, определенные Конституцией Республики Казахстан, Законом Республики Казахстан «Об образовании», Законом Республики Казахстан «О правах ребенка в Республике Казахстан», Законом Республики Казахстан «О свободе вероисповедания и религиозных объединениях» Законом Республики Казахстан «О браке и семье»Стратегией «Казахстан – 2030», Законом Республики Казахстан «О профилактике правонарушений среди несовершеннолетних и предупреждении детской безнадзорности и беспризорности» Законом Республики Казахстан «О детских деревнях семейного типа и домах юношества», Законом Республики Казахстан «О профилактике заболевания СПИД», Законом Республики Казахстан «О профилактике и ограничении табакокурения», Указом Президента Республики Казахстан «О Государственной программе «Здоровье народа», Стратегическим планом развития Республики Казахстан до 2010 года, Государственной программой развития образования Концепцией развития образования Республики Казахстан до 2015 года, Конвенцией «О правах ребенка» и др.

Концепция определяет воспитание в качестве общенационального приоритета. Предлагаемая Концепция воспитания должна стать системообразующим элементом единой системы управления в организации образования. В соответствии с настоящей Концепцией разрабатывается План мероприятий по ее реализации.

***Структура Концепции*:**

1. Введение.
2. Современное состояние воспитания: Аналитический обзор.
3. Ценности воспитания.
4. Цель и задачи Концепции.
5. Методологические основы и принципы организации воспитательного процесса.
6. Цель, задачи, содержание воспитания.
7. Условия реализации Концепции.
8. Ожидаемые результаты реализации Концепции.
9. Глоссарий.

ЦЕННОСТИ ВОСПИТАНИЯ

Ценности – общественно-значимые для личности, социальной общности, общества в целом материальные, социальные объекты, одобряемые и разделяемые большинством людей представления о том, что такое добро, справедливость, патриотизм. Они служат эталоном, идеалом для всех людей, на их формирование направлен педагогический процесс.

Человек – абсолютная ценность, высшая субстанция, «мера всех вещей». Высшей ценностью нашего государства является человек, его жизнь, права и свободы. В современных условиях развития человек представляется не просто как объект изучения, а, прежде всего, как субъект творчества и познания, создающий величайшие образцы культуры и увлекающий своим стремлением к творчеству.

Семья – начальная структурная единица общества, первый коллектив ребенка, естественная среда его развития, где закладываются основы будущей личности. Брак двух людей еще не составляет семьи, семья возникает, когда в ней появляется ребенок.

Родина, родной край – единственная, уникальная для каждого человека родная земля, данная ему судьбой, доставшаяся от предков, связывающая с духовной культурой своего народа, его историческим прошлым.

Здоровье, здоровый образ жизни – непременное условие счастливой, продуктивной жизни; ответственное отношение к своему здоровью должно стать естественной внутренней потребностью человека. В Послании Президента страны

народу Казахстана «Казахстан - 2030» здоровье признается одним из стратегических долгосрочных приоритетов развития республики.

Труд - основа человеческого бытия, «вечное естественное условие человеческой жизни». Одухотворенный, сознательный, творческий труд наиболее естественно выражает природную сущность человека.

Образование – необходимое условие развития каждой личности и социального прогресса. Результатом учения являются знания. Воспитательная сущность образования состоит в том, что оно не самоцель, а средство достижения цели.

Культурное наследие – великое богатство каждого народа и всего человечества в сфере духовной и материальной жизни. Настоящая культура соединяет в себе извечное стремление к истине, добру и красоте.

Язык – основное средство взаимодействия людей, одна из важнейших социокультурных ценностей.

Дружба - индивидуально-избирательные, свободные и основанные на взаимной симпатии отношения. Дружба предполагает не только верность и взаимопомощь, но и внутреннюю близость, откровенность, доверие, любовь.

ЦЕЛЬ И ЗАДАЧИ КОНЦЕПЦИИ

Цель - формирование единого подхода к воспитания подрастающего поколения, согласование действий и обеспечение преемственности всех субъектов воспитательного процесса в решении задач воспитания детей и молодежи в Республике Казахстан.

Задачи:

- актуализация социальной значимости и перспективности воспитания подрастающего поколения;
- сосредоточение интеллектуальных, организационно-педагогических, кадровых, экономических, методических и других ресурсов на реализации задач воспитания;
- создание открытого информационного, образовательного, деятельностного и коммуникативного социального пространства для формирования у детей, подростков и молодежи потребности быть самостоятельной личностью;
- создание организационных условий повышения социальной компетентности и ответственности подрастающего поколения за свою духовную, интеллектуальную, нравственную жизнь, за свое здоровье и благополучие;
- воспитание молодого поколения казахстанцев на ценностях толерантности, согласия и культуры межэтнического общения;
- создание социально-педагогических условий, способствующих формированию позитивного отношения детей и молодежи к окружающему миру, обществу, природе;
- создание условий для профессионального становления и самореализации личности, формирование потребности к самообразованию на протяжении всей жизни.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА.

Подход – это ориентация учителя или руководителя общеобразовательного учреждения при осуществлении своих действий, побуждающая к использованию определенной совокупности взаимосвязанных понятий, идей и способов педагогической деятельности.

Антропологический подход ориентирует на работу с воспитанником как целостной и уникальной личностью, на максимальный учет комплекса знаний о человеке.

Личностно-ориентированный подход – позволяет посредством опоры на систему взаимосвязанных понятий, идей и способов действий обеспечивать и поддерживать процессы самопознания, самостроительства и самореализации личности воспитуемого, развития его неповторимой индивидуальности.

Деятельностный подход в воспитании исходит из представлений о единстве личности с ее деятельностью, которая непосредственно и опосредованно осуществляет изменения в структурах личности; личность в свою очередь осуществляет выбор адекватных ей видов и форм деятельности, удовлетворяющих потребностям личностного развития.

Комплексный подход – обеспечивает единство и целостность воспитания и отражает главные, сущностные стороны воспитательного процесса, обуславливающего конечный результат – всесторонне гармоническое развитие личности.

Аксиологический подход – включает универсальные общечеловеческие ценности, которые «присваиваются» сознанием и становятся личностными смыслами отношений человека к миру, людям, самому себе; направлен на создание условий для обретения обучающимся смысла своего учения, жизни, на воспитание личностных смыслов всего происходящего в его общении с природой, социумом, культурой.

Амбивалентный подход предполагает рассмотрение педагогических явлений и процессов на основе учета их, исключающих, противоречащих друг другу сторон.

Системный подход предполагает выделение структурных компонентов, их функций, установление функционально-иерархических связей, определение системообразующего фактора, анализ внешних связей.

Синергетический подход позволяет рассматривать воспитание как процесс, в значительной степени самоорганизующийся, не основанный на прямых причинно-следственных зависимостях, а протекающий неоднозначно; процесс, обусловленный множеством внутренних и внешних влияний: закономерных и случайных, предсказуемых и стихийных, упорядоченных и хаотичных.

Средовой подход ориентирует воспитателей на рассмотрение процесса развития личности в зависимости от условий и характеристик окружающей среды.

ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

Принципы воспитания – это исходные положения, важнейшие правила организации воспитания, которые воспитатели должны обязательно соблюдать.

Принцип природосообразности воспитания основывается на научном понимании взаимосвязи природных и социокультурных процессов и необходимости воспитания детей с учетом их индивидуальных и возрастных особенностей.

Принцип культуросообразности - утверждает, что воспитание должно основываться на общечеловеческих ценностях, строиться в соответствии с традициями и нормами национальной культуры и региональными особенностями, не противоречащими общечеловеческим ценностям.

Принцип целенаправленности включает ясность целевой установки на каждом этапе развития, точный учет коллективных потребностей, правильный выбор главных видов воспитательной деятельности.

Принцип гуманистической направленности предполагает выдвижение на первый план гуманистических идей и ориентиров, пронизанных уважением к каждой личности.

Принцип этничности – предусматривает формирование культурообразующей среды, способствующей расцвету общенациональной культуры на основе единения этнических культур, достижение гражданского согласия и гармонии, общественных отношений.

Принцип обеспечения преемственности и единства требований предполагает осуществление педагогического содружества семьи, дошкольных, внешкольных учреждений, школы на всех этапах развития личности как необходимого условия повышения качества воспитания.

Принцип непрерывности воспитания предполагает всестороннее развитие личности на всех этапах её жизнедеятельности: поступательное обогащение её творческого потенциала и возможностей во все более полной реализации её сил и способностей, её профессионального и общекультурного роста.

Принцип эффективности социального взаимодействия предполагает осуществление воспитания в системе образования в коллективах различного типа, что позволяет обучающимся расширить сферу общения, создает условия для конструктивных процессов социокультурного самоопределения, адекватной коммуникации, а в целом формирует навыки социальной адаптации, самореализации.

Принцип социальной адекватности требует соответствия содержания и средств воспитания той социальной ситуации, в которой организуется воспитательный процесс. Реализация принципа возможна только на основе учета разнообразного влияния социальной среды.

Принцип демократизации предполагает систему, основанную на взаимодействии, на педагогике содружества, сотрудничества и сотворчества воспитателя и воспитуемого. Он также предполагает взаимосвязь, взаимообусловленность входящих в структуру системы педагогического руководства, самоуправления, соуправления и саморегуляции. Воспитание учащихся в духе свободы, личного достоинства.

Принцип вариативности предоставляет широкое многообразие воспитательных программ, реализующих в дошкольных организациях, нацеливает на определение индивидуальной траектории развития личности.

ЦЕЛЬ, ЗАДАЧИ, СОДЕРЖАНИЕ ВОСПИТАНИЯ

Цель воспитания – создание в системе непрерывного образования оптимальных условий для становления, развития, самореализации и социализации личности дошкольника, школьника и студента как гражданина и патриота Республики Казахстан, способного к профессиональному, интеллектуальному и социальному творчеству.

Задачи воспитания:

- Создание и развитие воспитательных систем организаций образования, способствующих формированию свободной, физически здоровой, духовной богатой, нравственной личности.
- Воспитание гражданственности, патриотизма, интеллигентности, уважения к правам и свободам человека, к государственным символам, национальным традициям.
- Формирование гуманистического мировоззрения, ответственности перед собой и обществом, будущими поколениями за результаты своей деятельности в социальной, природной и культурной среде.
- Создание условий для освоения детьми и молодежью мировой и национальной культуры через овладение государственным и другими языками, изучение и принятие традиций и культуры народов Казахстана.
- Максимальное развитие в условиях организаций образования познавательных интересов детей и молодежи, их творческих способностей, общеучебных умений, навыков самопознания и самообразования, способствующих дальнейшему развитию и самореализации и социализации личности.
- Формирование личностно и профессионально значимых качеств, необходимых для жизни в современном обществе и эффективной социальной профессиональной деятельности, развитие потребности в непрерывном личностном и профессиональном самосовершенствовании.
- Воспитание на основе сформированных в казахстанском обществе устойчивых традиций этнической и религиозной толерантности;

- Формирование у детей и молодежи навыков противодействия различным формам этнорелигиозного экстремизма и радикализма, проникающим в Казахстан извне.
- возрождение системы семейного воспитания и включение семьи в воспитательную систему школы.

Цели воспитания и задачи воспитательной работы реализуются в образовательном процессе, во внеучебное время и в досуговом периоде.

СОДЕРЖАНИЕ ВОСПИТАНИЯ

В условиях перехода на новую модель образования и усиления роли воспитания в образовательном процессе правомерно рассмотреть вопрос о переориентации содержания воспитания. Поскольку сегодня в образовательном процессе большое внимание уделяется духовно-нравственному развитию личности, то именно воспитание нравственности и формирование духовности становится стержнем всего воспитательного процесса.

Содержание воспитания определяется его целями и задачами, которые закономерно зависят от содержания и направленности общественного развития и призвано обеспечить становление личности человека на основе усвоения системы гуманистических ценностей, развития всех ее сущностных сфер. Сегодня целесообразно определить такие характерные составляющие воспитания, как вовлечение обучающихся в разнообразную творческую деятельность, в ходе которой осуществляется воспитание и развитие личности: познавательная, ценностно-ориентировочная, художественная, общественная, трудовая, спортивная, свободное общение.

Вместе с тем в рамках социально-ролевого подхода к воспитанию человек является компонентом множества социальных систем: семьи, коллектива, профессиональной группы, этноса, общества и др. Поэтому содержание воспитания соотносится с системой ценностных отношений: к себе, к своей семье, к школе, к окружающим людям, к Родине, к планете Земля, а также с системой социальных ролей: Человек, Сын (дочь), Брат (сестра), Внук (внучка), Родственник, Учащийся (студент), Член коллектива, команды, Лидер, Хозяин, Горожанин (сельчанин), Сосед, Член объединения, группы, этноса, Друг, Товарищ, Правозащитник, Патриот, Гражданин, Защитник, Хранитель и творец национальной культуры, Труженик, Гражданин мира, Миротворец, Эколог.

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ

Исходя из поставленной цели воспитания и вытекающих из нее задач, можно выделить следующие направления воспитательной деятельности:

- *Гражданско-патриотическое, правовое и поликультурное воспитание* должно формировать гражданскую позицию и патриотическое сознание, правовую и политическую культуру, развитое национальное самосознание, культуру межнациональных отношений, социальную и религиозную толерантность, основанные на гуманизме, любви и уважении к языку, истории и обычаям казахского народа, сохранении и развитии его лучших традиций, изучении, приятии и освоении культур других народов Казахстана. Особенное значение в современных условиях приобретает формирование правосознания воспитанников, готовности противостоять противоправным проявлениям в детской и молодежной среде; повышение социального статуса гражданско-патриотического, правового и поликультурного воспитания детей и молодежи; проведение научно-обоснованной организаторской политики по гражданско-патриотическому, правовому и поликультурному воспитанию; повышение уровня содержания, методов и технологий гражданско-патриотического, правового и поликультурного воспитания

в организации образования на основе реального взаимодействия учебно-воспитательных структур.

- *Духовно-нравственное воспитание* предполагает создание условий для развития самосознания, формирования этических принципов личности, ее моральных качеств и установок, согласующихся с нормами и традициями жизни общества. формирование и развитие системы духовно-нравственных знаний и ценностей; реализация знаний, связанных с нормами нравственности и профессиональной этики в учебной, производственной и общественной деятельности; формирование у воспитанников репродуктивного сознания и установок на создание семьи как основы возрождения традиционных национальных и моральных ценностей.

- *Семейное воспитание*, определяющим звеном которого является передача социально-исторического опыта эмоциональных и рациональных отношений между людьми с приоритетом воспитания нравственных, духовных и гуманистических ценностей. На первый план выступает ориентация детей и молодежи на общечеловеческие и национальные ценности, созданные на основе мировой и национальной культуры, народных традиций и потребностей всего казахстанского общества.

- *Формирование потребности в самопознании и саморазвитии личности* предполагает формирование фундаментальных знаний в системах человек-человек; человек-общество; человек-техника; человек-природа; самопознание призвано помочь молодому человеку в понимании окружающего мира, осознании себя и своего предназначения в нем, в определении своей жизненной позиции, систематизации своих взглядов на окружающий мир с позиций общечеловеческих ценностей. Самопознание является необходимым условием саморазвития, самоактуализации личности, реализации её способностей и потенциальных возможностей.

- *Формирование социально значимых и индивидуальных качеств,* свойств личности (социальная адаптивность, социальная активность, социальная устойчивость) предполагает развитие в системе социальных отношений собственного стиля поведения, творчество и самостоятельность, умение быстро и адекватно реагировать на происходящие изменения в обществе, наличие активной жизненной позиции.

- *Формирование коммуникативной культуры* определяет принципы поведения, отражает систему ценностей, идеалы, нормы и помогает организации общения, установлению контактов, их развитию, согласованию, налаживанию и корректировке для выражения своей индивидуальности в творческой деятельности.

- *Экологическое воспитание* предполагает становление и формирование у человека этических взглядов на природу и этику отношения к ней, воспитание чувства личной ответственности за состояние природных ресурсов и разумное взаимодействие людей с ними.

- *Эстетическое воспитание* предполагает формирование нравственно-духовных ценностей через приобщение к прекрасному, через художественную культуру, через приобщение к мировым художественным ценностям эпох и народов, через призму национального и общечеловеческого. Формирование средствами искусства человека с новым, более высоким уровнем самосознания, способностью к концептуальному мышлению, целостному видению мира, воплощению ценностных представлений о нем в собственной творческой деятельности, умению жить в коллективе, проявлять себя в общении с миром культуры и людьми является важной задачей на современном этапе развития.

- *Физическое воспитание и формирование здоровьесберегающей среды здорового образа жизни* ставит своей целью формирование здорового образа жизни,

становление личностных качеств, обеспечивающих молодому человеку психическую устойчивость и необходимых для эффективной профессиональной деятельности. В его составляющие входит профилактическое образование. Формирование здорового образа жизни должно осуществляться как в процессе просветительской информационно-разъяснительной работы, дающей представление о возможностях человеческого организма, особенностях его функционирования, взаимосвязи физического, психологического и духовного здоровья человека, так и путем непосредственного привлечения воспитанников к занятиям различными видами спорта.

- *Трудовое и экономическое воспитание* предполагает формирование у детей, подростков и молодежи умений и навыков в осуществлении самообслуживания, добросовестного, ответственного и творческого отношения к разным видам трудовой деятельности, умение работать в коллективе, команде; умения человека самостоятельно, активно и ответственно действовать, мобилизуя необходимые ресурсы, правильно оценивая смысл и последствия своих действий, максимализируя их подлинный эффект, т.е. созидать новое производство и общество; формирование у молодежи потребности к труду как первой жизненной необходимости, высшей ценности и главному способу достижения жизненного успеха.
- *Профессионально-творческое воспитание* предполагает формирование профессионально и личностно значимых ключевых компетентностей (специальной, профильной, коммуникативной, социальной, интеллектуальной, информационной, персональной) и других ее подвидов, приобщение обучающихся к традициям и ценностям профессионального сообщества, приверженности нормам профессиональной этики и корпоративной культуры;
- *Развитие интеллектуальной культуры* предполагает формирование современного научного мировоззрения и усвоения базовых ценностей; развитие активной мыслительной деятельности обучающихся, обогащение их сознания достоверными, элементарными знаниями, развитие умственных способностей, любознательности.

УСЛОВИЯ РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ

В качестве основных условий реализации концепции выступают:

- актуализация политической и социальной значимости и перспективности воспитания детей и молодежи;
- концентрация интеллектуальных, организационно-педагогических, кадровых, экономических, методических и других ресурсов на реализации задач воспитания;
- создание открытого информационного, образовательного, деятельностного, коммуникативного, социального и личностного пространства, воспитывающей среды для формирования у детей и молодежи потребности быть самостоятельной и ответственной личностью;
- создание организационных условий повышения социальной компетентности и ответственности воспитанников за свою духовную, интеллектуальную, нравственную жизнь, за свое здоровье и благополучие;
- воспитание молодого поколения казахстанцев на общечеловеческих и национальных ценностях: толерантности, согласия и культуры межэтнического общения;
- создание социально-педагогических условий, способствующих формированию позитивного отношения детей и молодежи к окружающему миру, обществу, природе;

- создание условий для профессиональной ориентации и самореализации личности, формирование потребности к самообразованию на протяжении всей жизни и т.д.

Основными ресурсами в реализации Концепции являются:

Нормативно-правовое обеспечение заключается в полном соответствии воспитательного процесса нормативно-правовым документам в сфере образования Республики Казахстан, обеспечении обратной связи с целью решения возникающих проблем.

Информационное обеспечение – использование современных информационных и коммуникационных технологий, организация внутришкольных и внутривузовских СМИ, издательской деятельности по вопросам воспитания и т.д.

Научно-методическое обеспечение выражается в повышении квалификации и переподготовке педагогических кадров, в разработке научно-методических комплексов, внедрении вариативных программ, воспитательных и информационных технологий. Выявление, изучение и широкое распространение лучшего опыта организации воспитательного процесса; освоение новых технологий как в самом воспитательном процессе, так и в управлении им; последовательная ориентация на культуросообразность воспитания, призванная обеспечить формирование духовного мира человека.

Организационно-управленческое обеспечение заключается в создании условий для организации эффективной воспитательной деятельности на основе оптимального планирования воспитательной работы в организациях образования и их структурных подразделениях, координации их работы; координации межведомственного взаимодействия; создании единого образовательного пространства, проведения мониторинга воспитательного процесса.

Материально-техническое обеспечение предполагает создание необходимых материальных, технических условий, финансирование воспитательной работы из республиканского и местных бюджетов, эффективное использование гибкой системы стимулирования участников воспитательного процесса.

Психолого-педагогическая поддержка предполагает консолидацию усилий воспитательных институтов (социальное партнерство); обеспечение социально-педагогической защиты детей и молодежи, формирование чувства самоценности и психологического комфорта.

Кадровое обеспечение предполагает включение в классификатор специальности «социальный педагог», «педагог дополнительного образования», «менеджер по организации детского досуга»; осуществление повышения квалификации и переподготовки всех категорий педагогических работников, занимающихся воспитательной работой; подготовка и четкое распределение функциональных обязанностей классных руководителей, кураторов групп, школьных психологов, социальных педагогов (по работе с «трудными», и др.); возрождение при педагогических ВУЗах и Ти ПО кафедр «Теория и методика воспитательной работы» и создание условий для педагогической практики; возрождение педагогической практики учащихся и студентов педагогических колледжей и вузов по организации летнего отдыха.

Введение во всех организациях образования (школах, профлицеях, колледжах, ВУЗах) должностей заместителей директоров, проректоров по воспитательной работе, кураторов групп, классных руководителей и обеспечение их деятельности на основе взаимодействия с детскими и молодежными общественными организациями, структурами ученического и студенческого самоуправления.

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ

Реализация Концепции воспитания в системе непрерывного образования в Республике Казахстан должна обеспечить:

- осознание обществом приоритетности и значимости воспитания, реальное закрепление его статуса в обществе;
- обеспеченность непрерывности и преемственности воспитания на всех уровнях системы образования;
- возросший уровень воспитанности детей, подростков и молодежи;
- утверждение здорового образа жизни как нормы;
- возросший уровень духовности и нравственности общества;
- педагогически управляемые, развивающиеся воспитательные системы организаций образования на всех уровнях.

В результате реализации Концепции будет сформирована эффективно функционирующая казахстанская модель воспитания с учетом общечеловеческих и национальных ценностей.

ГЛОССАРИЙ

Воспитание – эффективное взаимодействие (сотрудничество) воспитателей и воспитанников, направленное на достижение заданной цели.

Воспитательный процесс – это взаимодействие педагогов и детей с целью ориентации на саморазвитие, самовоспитание, самореализацию.

Воспитательная работа – это целенаправленная деятельность по организации совместной жизнедеятельности взрослых и детей с целью наиболее полного их саморазвития и самореализации.

Воспитательная система - 1) целостный социальный организм, возникающий в процессе взаимодействия основных компонентов воспитания (цели, субъекты, их деятельность, общение, отношения, материальная база) и обладающий такими интегративными характеристиками, как образ жизни коллектива, его психологический климат; 2) открытая социально-педагогическая и психолого-педагогическая система, упорядоченная относительно своей главной функции - воспитания.

Дополнительное образование - процесс воспитания и обучения, осуществляемый с целью всестороннего удовлетворения образовательных потребностей обучающихся и создают все условия для личностного развития, профессионального самоопределения, творческого труда детей, реализации их способностей, адаптации к жизни в обществе, формированию гражданского самосознания.

Современный воспитатель – это профессионал, способный просчитывать варианты педагогического действия, прогнозировать возможные их результаты, владеющий приемами анализа и самоконтроля, умеющий педагогически осмыслить новые социально-экономические условия воспитания.

Самовоспитание – процесс осознанного, управляемого самой личностью развития, в котором в субъективных целях и интересах самой личности целенаправленно формируются и развиваются ее качества и способности.

Самоуправление - способ самоорганизации, позволяющий раскрыть творческий потенциал учащихся и студенчества, являющийся механизмом их самореализации.

Социализация – развитие человека на протяжении всей его жизни во взаимодействии с окружающей средой в процессе усвоения социальных норм и культурных ценностей, а также саморазвитие и самореализация в том обществе, к которому он принадлежит.

Социальная активность – реализуемая готовность к действиям, которая проявляется в сферах социальных отношений человека.

Самосознание - высшее выражение сознания человека, проявляющееся в осознании и переживании системы представлений индивида о самом себе, присущих ему социальных отношениях, потребностях, мотивах деятельности, сущности.

Толерантность - терпимость, выносливость, психическая устойчивость при наличии фрустаторов и стрессоров, сформировавшиеся в результате снижения чувствительности к их повторяющемуся воздействию.